

Csodás őszi napsütéses reggelre ébredtünk. A borús, hófúvásos reggelek után huncutul visszakacsintott ránk egyet a nyár meg az ősz.

Ragyog a világ. Tele van élettel, s mi ebben a ragyogó, harsány világban halottainkra emlékezünk.

Lehet, hogy csak a megszokás, pontosabban **a szokások és rítusok hiánya** az, ami a lelkem kiborítja. Lehet, hogy nem vigyáztam a gyerekkori halottak napjára, és azalatt, amíg távol voltam, és nem jöttem,

megszökött, megváltozott.

Mint egy kamasz gyerek, kibújt a „cei șapte ani de acasă” hatása alól. Megváltozott, és **már nem teljesen az enyém**, mégis az enyém kell, hogy legyen. Felelős vagyok érte, szeretem őt, azt, ami tudom, hogy bár nem látszik, ott van a lelke legmélyén.

Szeretem az egykor **közösen eltöltött fagyos estéket**, a távolról hazajött rokonokat, akikkel

egymásra támaszkodva döcögtünk ki a sötétben a temetőbe. Cipeltük a naftalinból előkerült, frissen kikefált téli kabátjainkat. Kerültük a sarat, törölgettük a fűbe, faágakba az egyetlen fekete csizmánkat, ami néha gumiból volt,

néha nem is a miénk.

Amikor a sír mellett mérgelődtünk a folyton kialvó gyertyák miatt, és megbeszéltük, ki hol vette, hogy az övé jobban, vagy rosszabbul ég. Amikor még a szélcsendes helyek és a **rögtön ki nem alvó** gyufák megtalálásának létezett a tudománya.

Amikor a fél falu sírjára jutott egy-két gyertya, mert mindenki hiányzott, és **mindenkire emlékezni akartunk** aki elhagyott minket, mert általuk is lettünk azok, akik most vagyunk.

Amikor a fagyoskodó világítás után egy-egy rokon házában összegyűlt a nagy család, és a na, hogy vagytok megbeszélése és pohár köményes pálinka után sírva-nevetve emlékeztünk a halottainkra.

Közösen felidéztük sosem látott nagyapám arcát, azt ahogy az ökörszekérrel kaptatott fel a kicsi utcán. A kék szemeit, a gödröcskét az állán, amit tőle örököltem.

Vagy a nanyóét, akit **ismertem, de arcára nem emlékezhetem**. Akik talán azért haltak meg, mert túl nagy és jó volt a szívük erre a világra. Bocsássák meg, akik ezt az ömlengést olvassák, de én

a mai halottak napjától kiborulok.

Attól, hogy már egy hónapja temetővé váltak a boltok. Egy méteresre nőtt mécsesek kínálják, szinte megkíváncsiatják a halált hatalmas rózsáikkal. Attól, hogy már cikik az otthoni virágok, és hatalmas fejű, méregdrága krizantémokat hordunk ki a sírokra. **Így akarunk a halottainktól bocsánatot kérni?**
mortem megbocsátani?

Post

Attól is kiborulok, hogy rendes gyertyával, ami az emberi élethez hasonlóan rövid ideig lángol, fényt visz az életbe, majd ahogy jött, úgy vissza is olvad a természetbe, már nem lehet, **már ciki világítani**

.

A mi életünk már délelőtt meggyújtott mécsese késő éjszaka is ég, magányosan világít a rideg temetőben. Ahol **már nem áll senki, nem emlékezik, és nem támaszkodik egymásra**, sírva-bosszankodva-nevetve-fagyoskodva senki. SENKI.

Miért nem jó a régi gyertya, a régi virág?

Ha nem vettél másnapra már szemétté váló mécses, és labdának is beillő virágot, akkor nem jelzed az örökkévalóságnak, hogy coki, túléltelek?

Vagy mert nem látja a sötétben a szomszéd, és te sem az övét, hogy nektek a halottakra is van miből? Tisztességesen megemlékeztek szegény apádról, anyádról, akiket életükben nem tiszteltetek? Hogy te már becsülettel, a szokásoknak megfelelően elfelejtetted azt, hogy a két atyai pofonon és a szülői házon, a vagyonon kívül, amin most a testvérekkel veszekedtek, nem kaptál tőlük semmit?

És inkább elkerülsz a fél falut, a szomszédot mert **látni sem bírod őket?** Ti is inkább vasárnap délelőtt mentek? Még mise vagy istentisztelet előtt, mert akkor nem kell szembenézned a sógorral, vagy az özvegy kománéval, akinek levágtad a fűvét, akinek ráeresztetted a ganét az udvarára, akinek levágtad az erdejét, vagy aki veled mindezt megcselekedte?

Ne áltassuk magunkat.

A halottak napja kicsit önző ünnep is. Azáltal, hogy megemlékezünk halottainkról, be próbáljuk biztosítani, hogy **majd egyszer a mi sírunk körül is álljanak**. Hogy majd egyszer, majd rólunk is megemlékezzenek. Hogy majd egyszer a mi arcunkat, mosolyunkat, ölelésünket is felidézzék a gyermekek, a tanítványok, a szomszédok, a barátok, az unokák.

Szeretnénk-e hogy nekünk is világosságban világítsanak? S a mécsesektől, a virágoktól, az egymás iránti haragtól mégse lássanak?